

САОПШТЕЊЕ

у вези са улогом Центра за социјални рад у поступку утврђивања потребе за посебном његом дјетета са сметњама у развоју од стране првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју

Улога Јавне установе „Центар за социјални рад“ Бања Лука у остваривању права на накнаду родитељу-његователу или његователу је у утврђивању потребе за посебном његом од стране Првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју.

Захтјев за утврђивање потребе за посебном његом подноси се Јавној установи „Центар за социјални рад“ уз који родитељи прилажу медицинску документацију дјетета, налаз и мишљење о процјени потреба и усмјеравању дјетета као и Бартел тест.

Првостепена стручна комисија утврђује потребу за посебном његом дјетета са сметњама у развоју и о томе сачињава налаз и мишљење. Чланове комисије за Град Бања Луку рјешењем именује Градоначелник Града Бања Лука (Рјешење бр. 11-Г-1807/22), из реда еминентних стручњака који раде у складу са етиком, правилима струке и прописима који дефинишу статус и права дјецe са сметњама у систему социјалне заштите.

Посебна њега дјетета са сметњама у развоју подразумијева медицинске и немедицинске радње од стране родитеља/његователџа или његователџа са циљем спријечавања физичког и психичког запуштања дјетета.

Поступак утврђивања потребе за посебном његом се утврђује у складу са Правилником о поступку утврђивања потребе за посебном његом дјетета са сметњама у развоју коју пружа родитељ-његовател или његовател („Службени гласник Републике Српске“, број 14/20).

По окончању поступка утврђивања потребе за посебном његом ЈУ ЦСР БЛ од стране Првостепене стручне комисије, налаз и мишљење се доставља Јавном Фонду дјечије заштите ради комплетирања документације потребне у поступку одлучивања тј. доношења рјешења о наведеном праву (наведени налаз и мишљење је само један од доказа који се цијене у поступку доношења рјешења од стране Јавног фонда дјечије заштите).

Право на накнаду родитељу његователу или његователу је системска мјера која се обезбјеђује у оквиру система дјечије заштите, развијена да би се пружила подршка родитељима који су незапослени и воде бригу о дјетету које захтјева 24 часовну бригу и његу, те предузимају потребне медицинске и немедицинске радње да би се одржало постојеће здравствено стање дјетета. Ово право је и превенција институционалног смјештаја дјетета, тешким и комбинованим вишеструким оштећењима и обољењима, тешком и дубоком менталном инсуфицијенцијом, која због свега горе

наведеног нису нити могу бити укључена у образовни систем, дневно збрињавање или неки други облик организованог збрињавања дјетета.

У пракси имамо дјецу која су тешких клиничких слика (тешке клиничке слике разних оштећења и ниском процјеном активности самосталног функционисања) и захтјевају надзор и бригу родитеља. Истовремено горе поменута дјеца могу бити укључена у образовни систем према Закону о основном васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 81/22). Чланом 2. горе наведеног закона прописано је да је основно образовање обавезно и бесплатно за сву дјецу а члан 6. Став (1) да свако дијете има једнака права и могућности у основном образовању и васпитању без дискриминације по било ком основу.

Према наведеном свако дијете може да се упише у предшколску установу, школу и школу за дјецу са сметњама у развоју. У посебним случајевима уколико је дошло до значајног погоршања стања код дјетета са сметњама у развоју што може имати за посљедицу немогућност даљег праћења наставе, другостепена комисија доноси одлуку о искључивању из школе уз претходну сагласност Министарства просвјете и културе РС (члан 96.). У складу са Законом о дјечијој заштити који дефинише накнаду родитељу његователу члан 36а. Став (1) подстав 3) наводи да уколико дијете није у могућности да се оспособљава за рад у струци кроз наставак школовања, родитељ може остварити накнаду за право родитељ-његовател.

Треба направити разлику код оштећења и обољења дјетета која захтјевају потребу за бригом и надзором родитеља у активностима свакодневног функционисања (купање, храњење одјевање, одвођење у школу и сл.) од свакодневног предузимања медицинских и немедицинских радњи у циљу спријечавања физичог и психичког запуштања дјетета која се огледа у радњама као што су храњење путем ПЕГ-а, аспирирања дјетета, бриге о механичкој вентилацији дјетета која су о истој овисна гдје родитељи морају 24 часовно да прате дјетете и реагује правовремено како живот дјетета не би довели у опасност. У првом случају надзор у активностима свакодневног функционисања се цијени при остваривању права на додатак за помоћ и његу другог лица док предузимање медицински и немедицинских радњи се цијени при утврђивању потебе за посебном његом дјетета.

Нетачне су тврдње да првостепена стручна комисија у свом налазу мијења категорију трајно у привремено оштећење обољење, те да стављају привремено оштећење код синдрома и оштећење и обољења за које са медицинске стране је јасно да су трајна нпр. Даунов синдром, сензоринеурало оштећење слуха, умјерена и тешка ментална ратардација и сл. Треба нагласити да се у систему социјалне заштите не врши процјена као у систему здравствене заштите тј. да се врши се процјена активности свакодневног функционисања које могу бити промјењљиве обзиром на узраст дјетета као врсту оштећење и обољења код дјетета. Слиједом наведеног првостепена стручна комисија при процјени дјетета поступа у складу са чланом 13. Правилника о процјени потреба који у члану 1. прописује да лице са трајним оштећењем или обољењем је лице код којег се лијечењем и рехабилитацијом не може постићи опоравак или знатно побољшање стања лица док члан 2. прописује да лице са привременим оштећењем и обољењем је лице код кога се

лијечењем и рехабилитацијом моће постићи потпуни опоравак или знатно погољшање стања лица.

Дјеца са тешким оштећењем и обољењем која похађају школу у Специјализованој установи остварују право на додатак за помоћ и његу другог лица, (дјелимична 11,44 КМ или потпуна 220,88 КМ), право на личну инвалиднину (зависно од процента тјелесног оштећења у распону од 100,40 КМ до 170,68 КМ, право на увећан дјечији додаток (износ од 173,00 КМ за сву дјецу која су прошла процјену првостепене стручне комисије) као и право на трошкове превоза и исхране (у складу са Уговором потписаним од стране ЈУ „Центар за социјални рад Бања Лука и Градске управе Града Бања Лука), док родитељ дјетета са сметњама остварује право на трошкове превоза као пратња дјетету. Избор Специјализоване установе коју дијете похађа не утиче на регулисање права из области социјалне заштите. Из свега горе наведеног произилази да Јавна установа „Центар за социјални рад“ Бања Лука као орган старатељства води рачуна о најбољем интересу дјеце са сметњама и да иста оставрују сва права прописана законским и подзаконским актима. Сва наведена права се оставрују на основу налаза и мишљења поменуте комисије.